

Min yttrande: Föredrag d. 2 Nov. 1908

— På tal om "altaret" omnämnde jag Kalmar Rådhusrätts bekanta dom öfver fritänkaragitatorn O. Ljungdahl, för det denne på ett möte sagt, att "bibelns Gud brutit mot alla sina bud utom det första" och såsom bevis för hans öfverträdelse af det sjette budet anförde den bekanta berättelsen om Jesu aflelse af den helige ande, hvilket, då ju ^{Jesu} hans moder var en annans trolofvade hustru, skulle ha inneburit ett slags äktenskapsbrott. Därefter fortsatte jag, såvidt jag kan erinra mig, ordagrant, som följer:

Om ett dylikt yttrande straffas med 3 månaders fängelse, om det är straffbart att "drifva" med ~~den~~ berättelsen om den öfvernaturliga aflelsen, så är det alltså förmodligen vederbörandes mening, att vi böra taga denna berättelse på fullt allvar. Låtom oss försöka ^{det} (då, låt oss resonnera litet om saken. Hvad ska vi säga om den där historien om den heliga ande och Jungfru Maria? Tja, inte kan man precis påstå, att han förförde flickan, han var ju själf strax villig, vid första invi ^{te} neg hon och sade: "Si Herrans tjenarinna" utan att ens tillspörja sin fästman. Men den stackars fästmannen var det verkligen litet synd om, hvad hade han egentligen förbrutit, efter han skulle försättas i en så ledsam situation? Han blef ju visserligen mycket benådad efteråt, han fick enligt Matteus icke mindre än 6 uppenbarelser i sömnen - icke ens lektor Waldenström, som står så väl med vår Herre, torde ha fått så många - och hans belöning i ett annat lif öfvergår naturligtvis all beskrifning. Men ändå.

Jag är nästan säker på, att han i all sin fromhet gick och grumsade litet för sig själf öfver det skedda och kanske sade i sitt stilla sinne, när ingen hörde på: det var ändå f^n, att inte den helige ande kunde låta mig få göra min lilla Jesus själf." Men då hade ju världen icke kunnat frälsas. Det är det, ser ni, då hade världen icke kunnat frälsas, det enskilda måste vika för det allmänna ...

Denna ovärdiga fabel är näppeligen ens kristen, den tillhör i hvarje fall icke den äldsta kristna traditionen. Den förekommer som bekant icke hos Markus, ej heller hos Johannes och hos Matteus och Lukas förekommer den endast skenbart: den nyare bibelforskningen tyckes allt mer bli ense om att betrakta den såsom en efteråt gjord tillsats främmande för äfven dessa evangeliers ursprungliga lydelse. Icke heller var väl den första kristna tiden så naiv, att en dylik historia kunnat af sig själf uppkomma och vinna tilltro, åtminstone ej bland de mera bildade. Det var Ciceros och Senecas tidsålder, hos Cicero och Seneca återfinna vi i själfva verket allt som är vackert, ädelt och upphöjdt i kristendomen, blott icke den grofva vidskepelse, som utskämmer den. Det är förfallets, det inbrytande barbariets tid, som har skapat denna historia, den måste ses mot bakgrunden af det moraliska tillstånd, då det ansågs, om icke såsom en ära, så i hvarje fall som en helt naturlig sak, att de höge herrarne gjorde intrång i sina undersåtars äktenskapliga rättigheter". (Jag anförde här efter Suetonius några drag af hofsederma under kejsartiden). "Den är skriven af barbarer för barbarer och har genom vanans och traditionens makt hållit sig uppe under mer eller mindre barbariska århundraden. Men att den i våra dagar, med vår bättre insikt och renare mora-

liska begrepp fortfarande skall med våld upprätthållas och anses "helig", sedan allt förnuftigt folk längesedan förkastat den - det kan icke tillåtas,

När en person som dr. Fridjuv Berg, i öfrigt enligt min mening en af våra mest sympatiska politiska personligheter, uttalar sig för bibehållandet af religionsundervisningen i våra skolor, så skulle jag vilja fråga honom: Tror dr. Berg på denna berättelse? Tror han, att det på kejsar Augusti tid fanns en kvinna i Palestina, som födde ett barn utan mans tillhjälp, alltså utan att några manliga sädeskroppar inträngt i hennes äggcell - Ty vi skola väl ändå inte uppfatta hennes förhållande till den heliga ande såsom en rent könslig beblandelse. - Tror han därpå, eller, hvilket kan komma på ett ut, anser han det icke lämpligt icke opportunt att bestrida den; då har han i alla händelser kommit längre bort från de vägar, på hvilka både han och jag en gång vandrade, än jag någonsin trott vara möjligt. Vill han åter öppet medge, att han förkastar detta eländiga falsarium, så frågar jag honom än ytterligare: skämmas han då icke öfver en religion, som stöder sig på, om också blott ett enda dylikt dokument, skämmas han icke framför allt öfver att sätta det i händerna på våra barn, det Tjugonde århundradets barn? Jag begär ett svar härpå." -----

Lund d. 6 Nov. 1908.

Knut Wicksell.